

Inriktningsbeslut 2026-2027 för regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) - Regel - Regionstyrelseförvaltning

Titel: Regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) - Inriktningsbeslut för år 2026-2027	Dokumentkategori: Regel	Omfattning: Regionstyrelseförvaltning
Dokumentägare: Regional utvecklingsdirektör	Dokumentansvarig: Avdelningschef, Strategi, finansiering och folkhälsa	Beslutsinstans: Regionstyrelse
Diarienummer: Dnr. RS 2026/38 (paragraf)		Datum för översyn: Årligen

Innehåll

1.	Bakgrund.....	2
2.	Prioriteringar 2026–2027	2
2.1.	Insatser med tydliga strategiska val.....	3
2.2.	Breddat näringsliv	3
2.3.	Tillgänglighet	4
2.4.	Kompetensförsörjning.....	4
2.5.	Civilsamhället	5
2.6.	Beredskap	5
2.7.	Genomförandekapacitet	6
2.8.	Hävstångseffekt.....	6

1. Bakgrund

Inriktningsbeslutet syftar till att stödja ett proaktivt arbete med de regionala utvecklingsmedlen, anslag 1:1, så att portföljen av företagsstöd, projektmedel samt kommersiell service används på bästa möjliga sätt för att nå måluppfyllelse enligt RUS. Inriktningsbeslutet gäller i två år, men revideras årligen och formulerar kortsiktiga prioriteringar utöver de kriterier som anges i Finansieringsplan 2022–2030 (se nedan). Inriktningsbeslutet för 2025–2026 antogs av regionstyrelsen (RS §125, 2025-05-08) och ersätter det föregående.

Som stöd i arbetet med att styra i riktning mot målen arbetar Region Gävleborg sedan några år med ett uppföljningssystem för det regionala utvecklingsarbetet i Gävleborg. Uppföljningssystemet ska bidra till ständiga förbättringar av det regionala utvecklingsarbetet, genom ökad kunskap och lärande. Arbetet sammanställs i en årlig rapport. Uppföljning av regionalt utvecklingsarbete 2025 utgör underlag till inriktningsbeslutet, tillsammans med föregående års inriktningsbeslut.

2. Prioriteringar 2026–2027

Inriktningen av de regionala utvecklingsmedlen, anslag 1:1, styrs av den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Finansieringsplan 2022–2030 (RS §145, 2022-05-24) är en uttolkning av RUS ur ett finansieringsperspektiv och anger fyra kriterier; hållbarhet, funktionell geografi, strukturförändring samt processmålet i RUS. Kriterierna gäller för alla insatser inom anslag 1:1.

Insatser i form av projekt, företagsstöd och stöd till kommersiell service ska uppfylla dessa kriterier. Insatser som vid en sammanvägd bedömning inte i tillräcklig grad uppfyller kriterierna kan få avslag.

Underlaget visar att det finns behov av satsningar inom alla målområden i RUS. En grundläggande slutsats är att behovet av insatser är större än utrymmet i portföljen. Portföljen av företagsstöd, projektmedel samt kommersiell service är ojämnt fördelat över RUS målområden sett till antal insatser och beviljad budget. Det finns även skillnader mellan vilka insatstyper (företagsstöd, projektmedel eller kommersiell service) som används inom vissa mål. Skillnader finns även avseende branscher, sektorer, målgrupper och projektaktörer som portföljen stödjer.

Detta medför att regionala utvecklingsmedel behöver fortsätta att vara tillgänglig för insatser inom alla RUS målområden. Region Gävleborg bär i sin roll som regionalt utvecklingsansvarig ett stort ansvar för att tillsammans med övriga finansiärer agera proaktivt för att stödja framväxten av insatser som går i linje med prioriteringarna. Under 2026–2027 är nedanstående prioriteringar utpekade och vid bedömning av insatser som ska finansieras med anslag 1:1 är det meriterande om en eller flera av dem är uppfyllda.

2.1. Insatser med tydliga strategiska val

Analys

Uppföljningsrapporten visar behov av ett mer aktivt förhållningssätt i förhållande till måluppfyllelse och befintlig portfölj. Inom flera områden efterfrågas fördjupade analyser som grund för mer riktade insatser. Exempelvis för cirkulär omställning efterlyses en bedömning av vilka branscher i länet som har störst potential att ställa om, och ett tydligare fokus på att styra insatser mot dessa. På motsvarande sätt uttrycks inom arbete för konkurrenskraft en önskan att rikta insatser mot de målgrupper som har bäst förutsättningar att stärka sin konkurrenskraft. Inom området matchning lyfts frågor om varför vissa målgrupper prioriteras medan andra lämnas utanför.

Dagens portföljstyrning har i stor utsträckning präglats av ambitionen att insatserna ska vara inkluderande och nå en bred krets av aktörer i hela länet. Detta ”alla är välkomna”-förhållningssätt har dock inneburit att adresserade målgrupper i högre grad styrs av etablerade normer, traditioner och målgruppernas egen benägenhet att söka stöd. När proaktiv styrning och strategiska prioriteringar saknas riskerar det förment inkluderande att bli smalt och exkluderande i praktiken.

Prioriteringar:

- Riktade insatser för exempelvis sektorer, branscher, målgrupper och geografier, som kan belägga största möjliga potential att bidra till RUS-måluppfyllelse.
- Insatser som tydligt relaterar till redan pågående insatser och bidrar med komplettering eller fördjupning i förhållande till dessa.

2.2. Breddat näringsliv

Analys

Branschbredden uppvisar en försiktigt positiv trend där andelen av befolkningen som jobbar inom de tio största branscherna sakta avtar. Industrins bidrag till ekonomin är fortfarande stort

relativt riket och är en viktig tillväxtmotor i Gävleborg. Portföljen av projekt och företagsstöd har en övervikt inom tillverkningsindustri, även när det relateras till branschens storlek i länet.

Det finns förvisso stöd i RUS för att stödja industrins utveckling, men där finns även stöd för ett brett och diversifierat näringsliv. Dessa målformuleringar syftar till att bättre balansera upp fördelningen mellan olika branscher, inte sluta stödja tillverkning. För att åstadkomma denna balansering krävs ett proaktivt och strukturerat arbete. Prioriteringarna omfattar såväl företagsstöd som projektmedel.

Prioriteringar:

- Insatser till företag i en bredd av branscher och till det företagsfrämjande systemet, för att på ett bättre sätt stödja en mångfald av företag och branscher.
- Insatser som balanserar portföljen av stöd till företag utifrån måluppfyllelse i RUS.

2.3. Tillgänglighet

Analys

Få insatser i den totala portföljen stödjer idag de mål som handlar om kapacitetsstark infrastruktur, tillgänglighet, hållbart resande och digital infrastruktur. Behoven av kapacitet och robusthet i såväl transport- som digital infrastruktur kvarstår. Ett mer robust nät är avgörande för länets motståndskraft, särskilt i glesare delar av Gävleborg där avbrott får stora konsekvenser för både invånare och företag. De strukturella utmaningar som präglar länet kräver insatser som sträcker sig bortom enbart regional nivå och som bygger på tydliga nationella prioriteringar och ramar. Detta betyder att det finns behov av att fortsätta arbeta för nationell nivåns engagemang för frågor som rör transport- och digital infrastruktur. Även om de regionala utvecklingsmedlen kan tyckas begränsade i förhållande till de stora kostnader som investeringar i infrastruktur och transportsystem innebär, går det att göra insatser som främjar sådana investeringar eller ökar tillgängligheten på andra sätt. Tillgänglighet kan öka genom stärkt samspel mellan fysisk mobilitet, transportsystem, utbyggd digital infrastruktur och en resurseffektiv markanvändning.

Prioriteringar:

- Insatser som bidrar till god tillgänglighet till offentlig och kommersiell service.
- Insatser för ökad tillgänglighet.

2.4. Kompetensförsörjning

Analys

Bristande tillgång till rätt kompetens är idag ett hinder för såväl företag som offentlig sektor att utvecklas. Samtidigt är arbetslösheten hög men många saknar den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Trots förbättrad matchning står fortfarande en betydande grupp fortsatt långt från arbetsmarknaden i Gävleborg. Gruppen kännetecknas i stor utsträckning av låg utbildningsnivå eller kompetens som inte motsvarar arbetsmarknadens behov. Samtidigt

präglas arbetsmarknaden av en könssegregerad och relativt ensidig branschstruktur. Sammantaget innebär detta både etableringssvårigheter för vissa grupper och ett underutnyttjande av befintlig kompetens.

Pågående insatser arbetar i hög utsträckning med att stärka enskilda individer, men i lägre utsträckning med att förändra arbetsgivares och organisationers förståelse, förmåga och vilja att ta emot dessa individer på arbetsmarknaden och insatser för att behålla och utveckla dem.

Nuvarande insatser är i flera delar relevanta men sammantaget saknas en tydlig strategisk helhet i hur målgrupper, verktyg och insatstyper samspelar för att stärka matchningen. Det finns behov av en fördjupad analys av vilka målgrupper och branscher som prioriteras, vilka verktyg som används samt hur insatstyper kan breddas eller utvecklas för ökad effekt.

Prioriteringar:

- Insatser som riktar sig till främjarsystem, branschorganisationer och olika arbetsgivare med syfte att stärka arbetsgivarnas mottagarförmåga.
- Insatser som syftar till strukturförändring.
- Kompetensförsörjningsinsatser för särskilda målgrupper som har störst potential att bidra till RUS-måluppfyllelse.

2.5. Civilsamhället

Analys

Det finns fortsatt behov av att stärka civilsamhällets roll i regional utveckling. Uppföljningsrapporten visar brister i samordning, långsiktighet och samverkansvillkor, vilket begränsar civilsamhällets möjligheter att bidra som en aktiv part i RUS-genomförandet. Ett tydligare fokus där civilsamhället utgör partner tillsammans med offentlig sektor, akademi och näringsliv, stärker förutsättningarna för träffsäkra och legitima utvecklingsprocesser. Detta ligger i linje med att utveckla strukturer för civilsamhällets roll i samhällsutveckling och social innovation.

Prioriteringar:

- Insatser där civilsamhället är en aktiv part tillsammans med andra aktörer och bidrar i regionalt utvecklingsarbete
- Insatser som stärker långsiktiga och tydliga strukturer för samverkan

2.6. Beredskap

Analys

Gävleborg har behov av att stärka regional robusthet och resiliens för att kunna hantera olika former av kriser och störningar i samhället. Gävleborg behöver ha bättre beredskap, vara mer självförsörjande och motståndskraftigt. Det regionala utvecklingsarbetet kan bidra genom till detta genom att beredskapsperspektivet kan genomsyra arbetet där det är relevant. Exempelvis inom infrastruktur, livsmedelsfrågor och innovationsutveckling.

Prioriteringar:

- Insatser som stärker omställningsförmågan och innovationskraften i samhället.
- Insatser som främjar utvecklingen av teknologier och system med dubbel användning – så kallad dual use.
- Insatser som integrerar beredskap som ett tvärgående perspektiv.

2.7. Genomförandekapacitet

Analys

Genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet behöver i högre grad ske i samverkan och utifrån aktörers olika mandat, roller och ansvar. Styrningen av insatser behöver bli mer proaktiv i samspel med regionalt utvecklingsansvariga. Därmed behöver insatser i högre grad genomföras av aktörer med tydliga mandat och hög genomförandekapacitet. Det lägger grund för att kunna ta till vara resultat och implementera nya arbetssätt när projekt är avslutat. Många projektägare driver idag flertalet projekt. Det kan vara en utmaning för alla organisationer att driva många projekt med god kvalitet och implementera i ordinarie verksamhet. Att ta till vara resultat och bygga vidare på goda erfarenheter, så kallade pärlbandsprojekt, kan vara av godo. Det behöver dock vara tydligt hur erfarenheter tas omhand innan nya projekt tar vid.

Prioriteringar:

- Insatser där genomförande aktörer har tydligt definierade roller och mandat.
- Pärlbandsprojekt där tidigare erfarenheter är väl dokumenterade och omhändertagna.

2.8. Hävstångseffekt

Analys

Projektinsatserna har under det senaste året i hög grad växlats upp mer än de lagstadgade 50 procenten. Detta gör att de medel som tillsätts får stor utväxling. Uppväxling kan ske dels med medel från EU:s fonder, dels med andra/egna medel.

Regionalfonden (Eruf) är i hög grad medfinansierad till regionala utvecklingsprojekt. Då söktrycket under året har varit högt och fortsatt väntas öka, kan medfinansieringen från regionala tillväxtmedel utgöra ett hinder för att kunna ta del av regionalfondsmedel. Därför är det angeläget att värna om en hög andel medfinansiering utöver anslag 1:1.

Prioritering:

- Insatser i form av projekt med en hög grad av medfinansiering utöver anslag 1:1. Det ska ses som meriterande för en projektansökan om anslag 1:1 utgör en mindre del av projektets totala budget.